

Laidiens: **21.11.2018., Nr. 229**

Oficiālās publikācijas Nr.: **2018/229.4**

Ministru kabineta noteikumi Nr. 705

Rīgā 2018. gada 13. novembrī (prot. Nr. 52 1. §)

Noteikumi par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas prasībām patērētāja kredītēšanas un parāda atgūšanas pakalpojumu sniedzējiem

*Izdoti saskaņā ar
Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un
terorisma finansēšanas novēršanas likuma
47. panta ceturto daļu*

1. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka prasības attiecībā uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku novērtēšanu, iekšējās kontroles sistēmu un tās izveidi, klientu izpēti un klientu veikto darījumu uzraudzību personām, kuras nodarbojas ar patērētāju kredītēšanu un kurām Patērētāju tiesību aizsardzības centrs izsniedzis speciālu atļauju (licenci) kredītēšanas pakalpojumu sniegšanai, un personām, kuras nodarbojas ar parāda atgūšanas pakalpojumu sniegšanu un kurām Patērētāju tiesību aizsardzības centrs izsniedzis speciālu atļauju (licenci) parāda atgūšanas pakalpojumu sniegšanai.
2. Ja kredītiestādes meitas sabiedrības vai filiāles īstenotās grupas mēroga politikas un procedūras noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanai kādā to daļā neatbilst šiem noteikumiem, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, ja nepieciešams, lūdz attiecīgās kredītiestādes uzraudzības un kontroles institūcijas viedokli un nosaka risinājumu, kas atbilst Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumam.
3. Šo noteikumu ievērošanas uzraudzību veic Patērētāju tiesību aizsardzības centrs.

2. Riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēma

4. Darbinieks, kas atbild par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas prasību izpildi, regulāri informē augstāko vadību par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas iekšējās kontroles sistēmas darbību uzņēmumā.
5. Kredīta devējs un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs nodrošina atbildīgā darbinieka neatkarību tādu lēmumu pieņemšanā, kas saistīti ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas prasību izpildi.

6. Kredīta devēja un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēja atbildīgais darbinieks ne retāk kā reizi trijos mēnešos iesniedz augstākajai vadībai ziņojumu par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku pārvaldību.
7. Kredīta devējs un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs, pamatojoties uz risku novērtējumā balstītu pieeju, izstrādā šo noteikumu 6. punktā minētā ziņojuma formu un saturu.
8. Kredīta devējs un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs izstrādā kārtību, kādā atbildīgais darbinieks izlases veidā veic noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas darbību kvalitātes paškontroli. Minētajā kārtībā ietver vismaz šādus jautājumus:
- 8.1. noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas darbības, kurām tiek veikta kvalitātes kontrole;
- 8.2. kvalitātes kontroles veikšanas biežums;
- 8.3. izlases apjoms;
- 8.4. kvalitātes kontroles veikšanas dokumentēšana.
9. Kredīta devējs un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs nodrošina apmācības noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā kredīta devēja un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēja vadībai un darbiniekiem atbilstoši darbinieku pienākumiem un pilnvarojumam. Kredīta devējs un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs nosaka darbinieku kategorijas, kurām jānodrošina apmācības noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā (turpmāk – apmācības).
10. Kredīta devējs un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs izveido apmācību plānu, ņemot vērā, ka apmācībām jānotiek ne retāk kā reizi gadā.
11. Kredīta devējs un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs nodrošina, ka apmācībās tiek apskatīti vismaz šādi jautājumi:
- 11.1. noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas būtība un izpausmes;
- 11.2. noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu regulējošie normatīvie akti;
- 11.3. kredīta devēja un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēja iekšējie normatīvie akti noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā;
- 11.4. apmācāmo darbinieku tiesības un pienākumi noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā un atbildība par normatīvo aktu pārkāpumiem minētajā jomā un pārkāpumu ietekmi uz kredīta devēja un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēja darbību;
- 11.5. neparastu darījumu pazīmes un aktuālās noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma finansēšanas un ar tām saistīto noziedzīgo nodarījumu tipoloģijas;
- 11.6. klientu izpēte (tai skaitā klientu padziļinātā izpēte) un klientu darījumu uzraudzība;
- 11.7. klientu neklātienas identifikācija.
12. Kredīta devējs un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs nodrošina informācijas par veikto darbinieku apmācību saglabāšanu, dokumentējot vismaz apmācību nosaukumu un saturu, apmācītā darbinieka personas datus (vārds un uzvārds), amatu un struktūrvienību, apmācību vadītāju un rīkotāju, apmācību norises vietu, laiku un

ilgumu, kā arī zināšanu pārbaudes rezultātu. Informāciju par kalendāra gadā veiktajām apmācībām kredīta devējs un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs uzglabā trīs gadus no attiecīgā kalendāra gada beigām.

13. Kredīta devējs un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs nodrošina riska pārvaldīšanas pasākumu izpildi attiecībā uz visiem klientiem.

14. Kredīta devējs un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs paziņo Patērētāju tiesību aizsardzības centram par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas iekšējo politiku un procedūru izstrādi un apstiprināšanu, kā arī par būtisku izmaiņu vai jaunas iekšējās kontroles sistēmas apstiprināšanu ne vēlāk kā 10 dienas pēc to apstiprināšanas.

3. Risku novērtēšanas pasākumu kopums patērētāja kredītēšanas un parāda atgūšanas pakalpojumu sniegšanā

3.1. Prasības kredīta devēja klienta risku novērtēšanai

15. Kredīta devējs, ņemot vērā pastāvošos riskus, izvērtē klienta riska tipu un iedala klientu kādā no vismaz šādiem klientu riska tipiem (ja nepieciešams, sarindojot tos, sākot ar zemāka riska tipu un beidzot ar augstāka riska tipu):

15.1. fiziskas personas, kas nav Eiropas Ekonomikas zonas rezidenti;

15.2. Latvijas Republikas rezidenti un Eiropas Ekonomikas zonas rezidenti – fiziskas personas;

15.3. juridiskas personas un juridiski veidojumi, kuru pamatdarbība saistīta ar Latvijas Republiku un kuri ietilpst publiski zināmā ārvalstu uzņēmumu grupā ar labu reputāciju;

15.4. juridiskas personas un juridiski veidojumi, kuru pamatdarbība nav saistīta ar Latvijas Republiku, bet kuri ietilpst publiski zināmā ārvalstu uzņēmumu grupā ar labu reputāciju;

15.5. fiziskas personas, kuras atzīstamas par politiski nozīmīgām personām, to ģimenes locekļi vai ar politiski nozīmīgām personām cieši saistītas personas, vai juridiskas personas un juridiski veidojumi, kuru patiesie labuma guvēji ir minētās personas;

15.6. juridiskas personas un juridiskie veidojumi, kuru pamatdarbība nav saistīta ar Latvijas Republiku un kuri neietilpst publiski zināmā ārvalstu uzņēmumu grupā ar labu reputāciju;

15.7. Latvijas Republikā reģistrētas juridiskas personas un juridiski veidojumi.

16. Kredīta devējs, izvērtējot klientam piemītošo risku, pamatojoties uz risku novērtējumu, ņem vērā vismaz:

16.1. klienta vai klienta patiesā labuma guvēja saimniecisko, profesionālo vai personisko darbību;

16.2. klienta juridisko formu un īpašnieku struktūru, ja klients ir juridiska persona;

16.3. klienta netipisku uzvedību.

17. Kredīta devējs, izvērtējot klientam piemītošo risku, pamatojoties uz risku novērtējumu, noskaidro, vai:

17.1. par klientu ir saņemts Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienesta, uzraudzības iestādes, izmeklēšanas iestāžu, prokuratūras vai tiesas pieprasījums saistībā ar aizdomām par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, terorisma finansēšanu vai cita noziedzīga nodarījuma izdarīšanu;

17.2. par klientu ir saņemti pieprasījumi no izmeklēšanas iestādes, prokuratūras vai tiesas kriminālprocesa ietvaros saistībā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, terorisma finansēšanu vai citu noziedzīgu nodarījumu.

18. Kredīta devējs, nosakot klientam un klienta patiesā labuma guvēja saimnieciskajai, profesionālajai vai personiskajai darbībai piemītošo risku, pamatojoties uz risku novērtējumu, noskaidro, vai:

18.1. klients vai klienta patiesais labuma guvējs ir persona, kas atzīstama par politiski nozīmīgu personu, tās ģimenes loceklis vai ar politiski nozīmīgu personu cieši saistīta persona;

18.2. klienta uzvedība ir netipiska, neparasti lielos apmēros veicot kredīta pirmstermiņa atmaksu, atmaksu no trešajām personām vai skaidrā naudā, vai veicot pārmaksas.

19. Attiecībā uz klientiem, kas ir juridiskas personas, kredīta devējs, nosakot klienta un klienta patiesā labuma guvēja saimnieciskajai, profesionālajai vai personiskajai darbībai piemītošo risku, pamatojoties uz risku novērtējumu, papildus šo noteikumu 18. punktā minētajiem apstākļiem noskaidro, vai:

19.1. klients vai klienta patiesais labuma guvējs veic kādu no šādiem komercdarbības veidiem:

19.1.1. azartspēļu organizēšana;

19.1.2. inkasācijas pakalpojumu sniegšana;

19.1.3. starpniecība darījumos ar nekustamajiem īpašumiem;

19.1.4. tirdzniecība ar dārgmetāliem un dārgakmeņiem;

19.1.5. tirdzniecība ar ieročiem un munīciju;

19.1.6. pārapdrošināšanas pakalpojumu sniegšana, izņemot gadījumu, ja pakalpojumu sniedzējs ir atbilstoši licencēts un tiek veikta pakalpojuma sniedzēja uzraudzība vai pakalpojuma sniedzējam starptautiskās reitinga aģentūras devušas vērtējumu investīciju kategorijā;

19.1.7. maksājumu pakalpojumu sniegšana;

19.1.8. valūtas tirdzniecības starpnieka pakalpojumu sniegšana;

19.1.9. tādu pakalpojumu sniegšana, kuriem ir apgrūtināta iespēja dokumentāri pamatot pakalpojumu sniegšanas faktu;

19.1.10. ieguldījumu pakalpojumi un ieguldījumu blakuspakalpojumi, izņemot gadījumu, ja pakalpojumu sniedzējs ir atbilstoši licencēts Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalstī vai citā valstī, kuras normatīvo aktu prasības noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā ir līdzvērtīgas Eiropas Savienības tiesību aktu prasībām, un tiek veikta pakalpojumu sniedzēja uzraudzība;

19.2. klienta – juridiskās personas – izveidošanas iemesls ir neskaidrs un informācija par klienta darbības tiesisko un ekonomisko mērķi ir vispārīga;

19.3. klienta vai klienta patiesā labuma guvēja iepriekšējā darbības un profesionālā pieredze nav saistīta ar plānoto saimniecisko darbību;

19.4. saimnieciskā vai profesionālā darbība neatbilst klienta vai klienta patiesā labuma guvēja mantiskajam stāvoklim;

19.5. klienta saimnieciskās vai profesionālās darbības veidam ir neskaidrs tiesiskais vai ekonomiskais pamatojums;

19.6. klients vai klienta patiesais labuma guvējs ir persona, kas saistīta ar darbības jomu, kurā būtiska loma ir skaidras naudas darījumiem;

19.7. klienta veiktie darījumi vai maksājumi ir sarežģīti vai netipiski lieli klienta saimnieciskajai vai personiskajai darbībai, vai veiktajiem darījumiem vai maksājumiem ir neskaidrs to tiesiskais vai ekonomiskais pamatojums.

20. Kredīta devējs, nosakot klienta uzvedībai piemītošo risku, pamatojoties uz risku novērtējumu, ņem vērā to, vai:

20.1. ir pamats uzskatīt, ka klients mēģina izvairīties no noteiktiem maksājumu sliekšņiem;

20.2. klients mēģina izvairīties no informācijas sniegšanas vai mēģina slēpt savu saimniecisko darbību.

21. Kredīta devējs attiecībā uz klientiem, kas ir juridiskas personas, nosakot klienta juridiskajai formai un īpašnieku struktūrai piemītošo risku, pamatojoties uz risku novērtējumu, noskaidro, vai klients ir juridiskā persona, kuras īpašnieku vai dalībnieku struktūra apgrūtina iespēju noteikt patieso labuma guvēju un, ja klienta īpašnieka struktūra ir mainīta, nav saprotami īpašnieku maiņas iemesli, un ņem vērā iegūto informāciju.

22. Kredīta devējs, izvērtējot klienta un klienta patiesā labuma guvēja valsts un ģeogrāfisko risku, pamatojoties uz risku novērtējumu, noskaidro, vai:

22.1. klients vai klienta patiesais labuma guvējs ir nerezidents;

22.2. klients saņem kredīta devēja pakalpojumus tādā kredītiestādē vai maksājumu pakalpojumu iestādē, kura ir licencēta Eiropas Savienības dalībvalstī vai Eiropas Ekonomikas zonas valstī.

23. Attiecībā uz klientiem un klienta patiesajiem labuma guvējiem, kas ir juridiskas personas, kredīta devējs, izvērtējot klienta valsts un ģeogrāfisko risku, pamatojoties uz risku novērtējumu, papildus šo noteikumu 22. punktā minētajiem apstākļiem ņem vērā vismaz:

23.1. jurisdikciju, kurā atrodas klients vai klienta patiesais labuma guvējs;

23.2. jurisdikciju, kurā klients vai klienta patiesais labuma guvējs veic saimniecisko vai profesionālo darbību;

23.3. jurisdikciju, ar kuru klientam vai klienta patiesajam labuma guvējam ir būtiskas personiskās vai saimnieciskās darbības saites.

24. Kredīta devējs, izvērtējot klienta un klienta patiesā labuma guvēja valsts un ģeogrāfisko risku, noskaidro, vai valsts vai teritorija ir:

24.1. iekļauta Ministru kabineta apstiprinātajā zemu nodokļu un beznodokļu valstu un teritoriju sarakstā;

24.2. iekļauta Finanšu darījumu darba grupas (*Financial Action Task Force*) nesadarbojošos valstu sarakstā vai ir tāda, par kuru minētā organizācija ir publicējusi paziņojumu kā par valsti vai teritoriju, kurā nav normatīvo aktu cīņai ar noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizāciju vai terorisma finansēšanu vai kurā tiem ir būtiskas nepilnības un tāpēc tie neatbilst starptautiskajām prasībām;

24.3. iekļauta Eiropas Komisijas apstiprinātā to valstu sarakstā, kuras atzītas par augsta riska valstīm.

25. Kredīta devējs, izvērtējot klienta izmantotajiem pakalpojumiem un produktiem piemītošo risku, pamatojoties uz risku novērtējumu, ņem vērā vismaz:

25.1. klienta izmantotā pakalpojuma vai produkta caurskatāmības līmeni;

25.2. klienta izmantotā pakalpojuma vai produkta sarežģītības līmeni;

25.3. klienta izmantotā pakalpojuma vai produkta iespējamo līdzekļu apgrozījuma apmēru.